

Ligjerata 2

**KËRKESA AGREGATE, OFERTA AGREGATE
DHE EKUILIBRI MAKROEKONOMIK**

Dr. Avdullah Hoti

Në këtë ligjëratë do të njiheni me:

**1.Konceptin e kërkesës & ofertës
agregate**

**2.Kërkesa & oferta agregate:
afatshkurtër, afatgjatë, faktorët
përcaktues etj.**

3.Ekuilibri makroekonomik

RËNDËSIA

- ⇒ **Realiteti ekonomik është shumë kompleks:**
 - ⇒ Ky model jep kornizën makroekonomike dhe faktorët që ndikojnë në të
- ⇒ **Nevoja për modelim të lidhjeve në mes të faktorëve dhe variablave makroekonomike**
 - ⇒ Identifikimi i lidhjeve kryesore makroekonomike
- ⇒ **Modeli kryesor është modeli i kërkesës dhe ofertës agregate**

KËRKESA AGREGATE (AD) DHE FAKTORËT E SAJ

- ➔ Kuptimi i Kërkeses Agregate (AD)
 - ➔ **SHUMA E PËRGJITHSHME E MALLRAVE DHE SHËRBIMEVE PËRFUNDIMTARE QË KONSUMATORËT, FIRMAT, QEVERIA DHE TË HUAJT KËRKOJNË NË NJË KOHË TË DHËNË**
- ➔ Nisur nga kjo, komponentat e AD janë:

$$AD = C + I + G + NX$$

- ➔ Kurba e AD paraqet lidhjen në mes të GDP-së real dhe nivelit të çmimeve
 - ➔ Por duke i mbajtur faktorët e tjerë influencues të pandryshuar
 - ➔ Mbani mend:
 - ➔ GDP real – pasi vlerësohet me çmime të pandryshuara.

KËRKESA AGREGATE (AD) DHE FAKTORËT E SAJ

- ➔ Konsumi:
 - ➔ komponent kryesor i AD.
 - ➔ Relativisht stabil në kohë
 - ➔ Kur rritet çmimi, konsumatorët blejnë më pak mallra dhe shërbime

- ➔ Investimet:
 - ➔ Ndikohen shumë nga faktorët e jashtëm
 - ➔ Përcaktues i produktit potencial

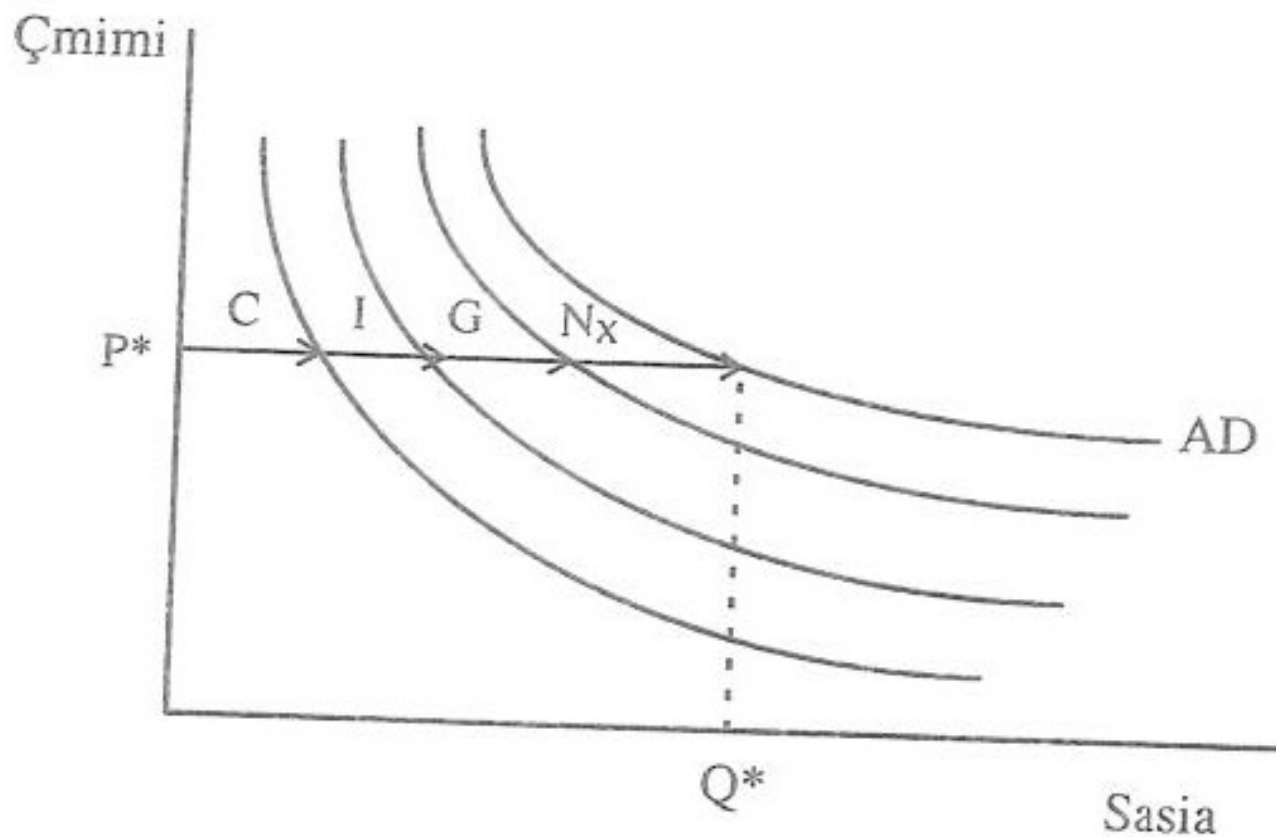
- ➔ Shpenzimet qeveritare:
 - ➔ blerjet e mallrave dhe shërbimeve nga qeveria

- ➔ Eksporti neto: $NX = (Ex - Im)$
 - ➔ Ndikohen nga faktorët e huaj
 - ➔ Shprehin ndikimin e faktorëve të huaj në AD të vendit

KËRKESA AGREGATE (AD) DHE FAKTORËT E SAJ

➔ Si fitohet AD? Figura 14.1

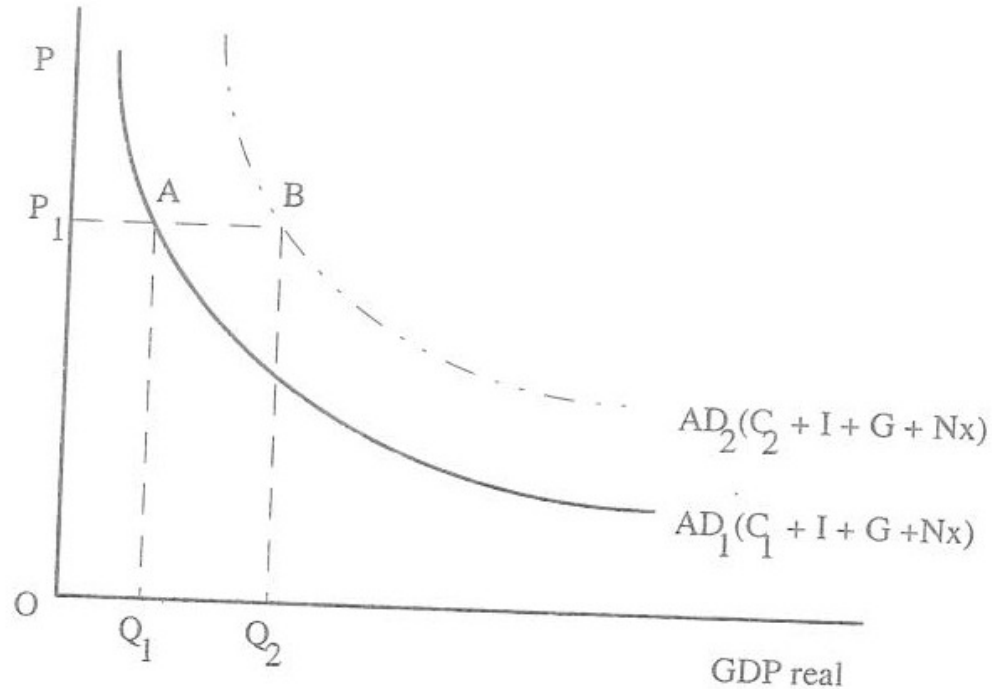
Figura 14.1: Ndërtimi i kurbës AD si shumë e komponentëve të saj

... KËRKESA AGREGATE (AD) DHE FAKTORËT E SAJ

- ➔ Ndryshimi i faktorëve ekzogjen shkakton zhvendosjen e kurbës AD (figura 14.2)
 - ➔ P.sh. Rritja e të ardhurave e zhvendos kurbën nga AD1 në AD2
- ➔ Ndryshimi i faktërove endojen – lëvizet nëpër kurbë

Figura 14.2: Zhvendosja e kurbës AD

... KËRKESA AGREGATE (AD) DHE FAKTORËT E SAJ

- ➔ Pse AD priret negativisht?
 - ➔ Në parim, AD priret negativisht pasi njerëzit mblejnë më shumë kur bien çmimet?
 - ➔ Kur rritet çmimi i një malli, njerëzit e zhvendosin kërkesën për mallra të tjerë:
 - ➔ Efekti i zëvendësimit
- ➔ Por, në nivel makro si paraqitet ky efekt?
 - ➔ Kur rriten çmimet e mallrave, njerëzit zëvendësojnë ato:
 - ➔ Me para ose aktive financiare efekti i bilanceve reale
 - ➔ Me mallra/shërime në të ardhmen efekti i normave të interesit
 - ➔ Me mallra/shërbime të huaja efekti i tregtisë së jashtme

... KËRKESA AGREGATE (AD) DHE FAKTORËT E SAJ

1. Efekti i bilanceve reale:

$$P \uparrow \rightarrow Br \downarrow \rightarrow AD \downarrow$$

2. Efekti i normave të interesit”

$$P \uparrow \rightarrow Br \downarrow \rightarrow \text{Kërkesa për para} \uparrow \rightarrow r \uparrow \rightarrow I \downarrow \rightarrow AD \downarrow$$

3. Efekti i tregtisë së jashtme:

$$P \uparrow \rightarrow Ex \downarrow \rightarrow Im \uparrow \rightarrow AD \downarrow$$

... KËRKESA AGREGATE (AD) DHE FAKTORËT E SAJ

- ➔ Ekonomistët **pajtohen** për sjelljen e AD-së
- ➔ **Mospajtimet** kanë të bëjnë në lidhje me faktorët që ndikojnë në të
- ➔ **Monetaristët** supozojnë që AD ndikohet nga oferta monetare
- ➔ Disa ekonomistë tjerë janë të mendimit se AD ndikohet nga C, I, G dhe NX (shpenzimet e pavarura)
 - ➔ AD manipulohet (ndryshohet) duke ndryshuar shpenzimet autonome (C dhe I autonom)
- ➔ AD ndikohet edhe nga faktorë të ndryshëm varësisht prej konjunkturës ekonomike

OFERTA AGREGATE (AS) DHE FAKTORËT E SAJ

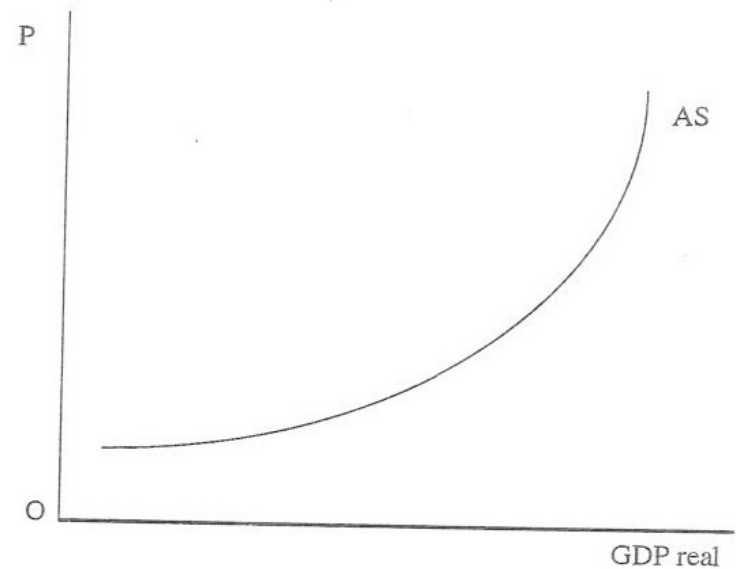
- ➔ Definimi i ofertës Agregate (AS)
 - ➔ Mallrat dhe shërbimet që firmat ofrojnë në një periudhë kohore me çmime të dhëna
- ➔ AS në periudha afatshkurtra dhe afatgjate
 - ➔ Këto periudha dallohen bazuar në ndryshimin e pagave dhe çmimeve

	Ndryshimi në	
	Çmime	Paga
Periudha Afatshkurtura	PO	JO
Periudha Afatëgjata	PO	PO

OFERTA AGREGATE (AS) NË PERIUDHA AFATSHKURTERA

- ➔ AS në periudha afatshkurtra shpreh lidhje e GDP real dhe çmimeve duke i mbajtur faktorët e tjerë konstantë
- ➔ AS në periudha afatëshkurtra prirë pozitivisht (grafiku 14.3)
- ➔ Arsyet:
 - Çmimet më të larta nxisin firmat të ofrojnë më shumë
 - Rritja e nivelit të prodhimit, rrit koston dhe kështu çmimet rriten

Figura 14.3: Ligji i ofertës agregate

OFERTA AGREGATE (AS) NË PERIUDHA AFATSHKURTERA

➔ Dy elemente me rëndësi në sjelljen e AS

➔ Produkti potencial (Pp):

➔ Sjellja pagë - çmim

Grafiku 14.4

➔ Tri pjesë të AS:

➔ Horizontale

Ekonomia në rezesion

➔ Pozitive

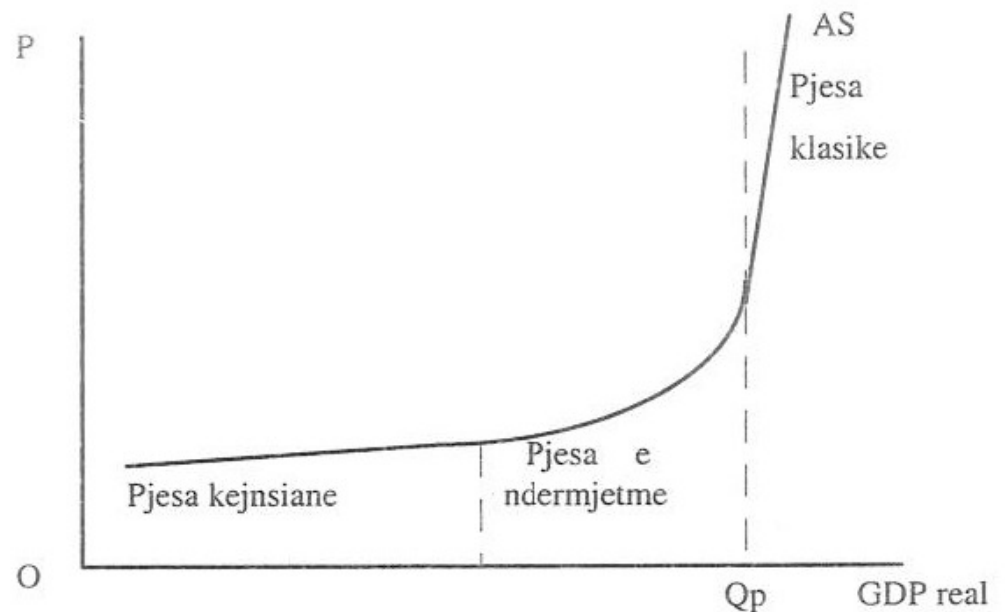
GDP rritet me rritje edhe të çmimeve

➔ Vertikale

Kur $AS > Pp \rightarrow$ rriten çmimet

➔ Klasikët dhe kejnsonianët dhe AS

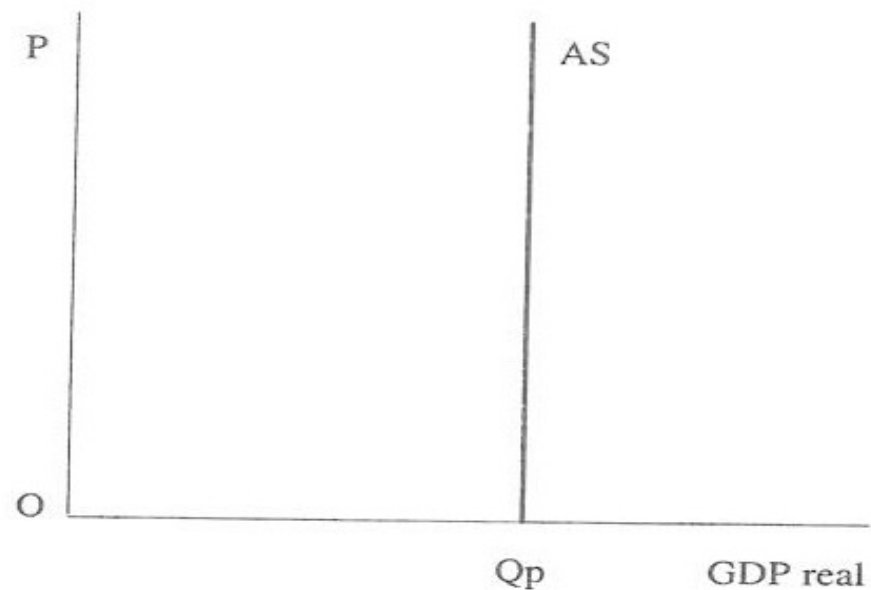
Figura 14.4: Sjellja e kurbës AS në periudha afatshkurtra

OFERTA AGREGATE (AS) NË PERIUDHA AFATGJATA

- ➔ AS në periudha afatëgjata priret vertikalisht (grafiku 14.5)
 - ➔ Kjo pasi $P_p = P_a$
 - ➔ Kështu firmat nuk mund të rrisin ofertën por vetëm çmimet
 - ➔ Në periudha afatëgjate, si pagat ashtu edhe çmimet janë fleksibile

Figura: 14.5: Sjellja e kurbës AS në periudha afatgjata

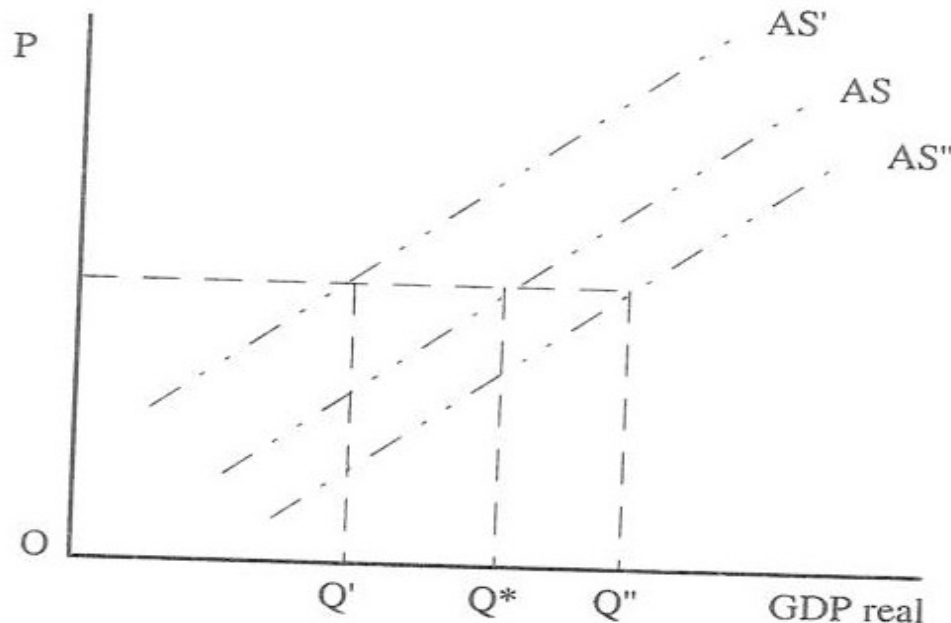

OFERTA AGREGATE (AS): NDRYSHIMET AFATSHKURTRA

➔ Zhvendosja e AS (grafiku 14.6)

- Rritja e pagave
- Çmimet e inputeve ndikojnë njëjtë sikur pagat
- Rritja e produktivitetit
- Goditja e AS (pozitive dhe negative)
- Pritjet për inflacionin
 - inflacioni i lartë → rritë papunësinë → zhvendos AS majtas

Figura 14.6: Zhvendosja e kurbës AS

EKUILIBRI MAKROEKONOMIK

⇒ Ekuilibri makroekonomik arrihet kur $AD=AS$ (fig. 14.7)

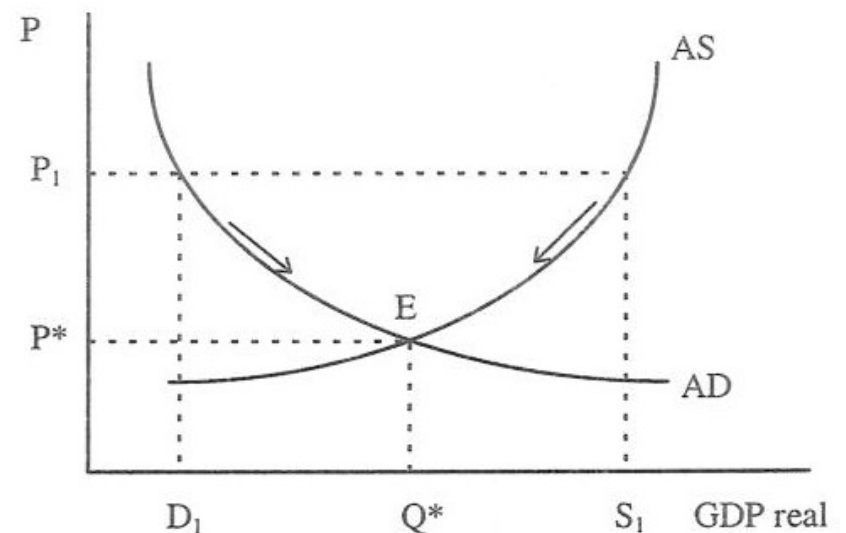
⇒ Definimi i ekuilibrit

⇒ Kur $P=P_1$: Sasia e ofruar (S_1) është më e madhe se sasia e kërkuar (D_1), pra ka tepriçë të ofertës ($S_1 - D_1$)

⇒ Jo medoemos sasia e ofruar është e barabartë me produktin potencial, prandaj ekuilibri mund të jetë i qëndrueshëm por jo i dëshirueshëm

⇒ P.sh. papunësi ose inflacion etj.

Figura 14.7: Ekuilibri makroekonomik

...EKUILIBRI MAKROEKONOMIK

MODELI KLASIK

☉ Në pikën A: $AD=AS$

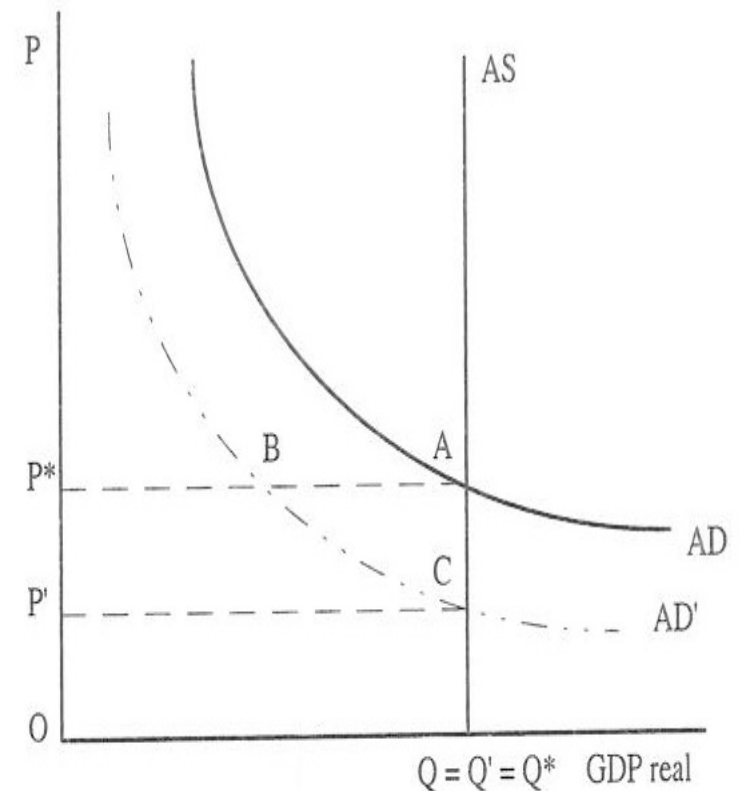
Për ilustrim le të supozojmë se $AD \downarrow$:

- AD do të zhvendoset majtas (AD')
- Shpenzimet totale bien nga A në B
- Oferta e tepërt ul çmimin
- Pagat bien dhe nxisin firmat të rrisin prodhimin
- Kthimi në ekuilibër në pikën C me nivel më të ulët të çmimeve

☉ $P_p = P_a$ prandaj politikat ekonomike ngrisin vetëm çmimin

☉ Kritikat: përshtatja e shpejtë pagë-çmim e pamundur dhe punëzënia nuk është e plotë

Figura 14.8: Modeli makroekonomik klasik

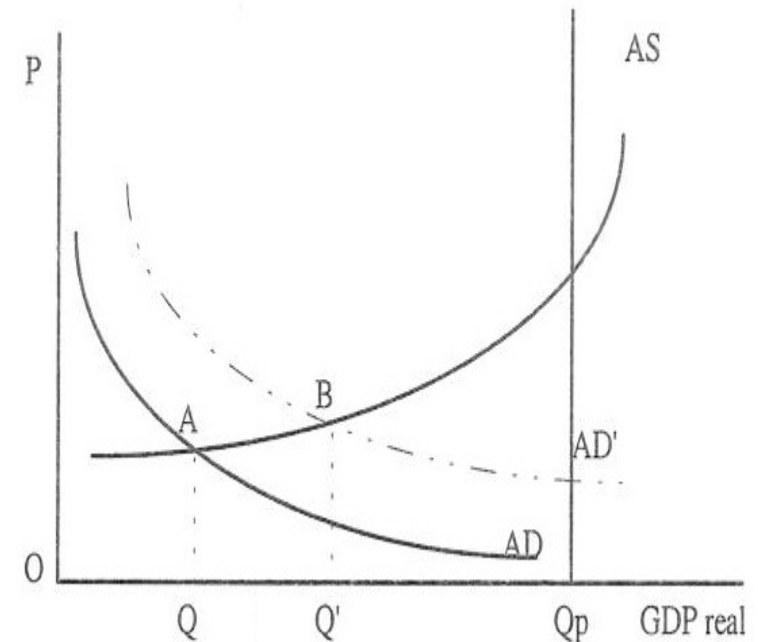

...EKUILIBRI MAKROEKONOMIK

MODELI KEJNSIAN

- ⇒ Në periudha afatëshkurtra pagat janë të ngurtësuara
- ⇒ Prandaj AS priret lartë ose është horizontale për sa kohë që $GDP_{real} < GDP_{potencial}$
- ⇒ Kështu nga pika A lëvizet në pikën B me nivel më të lartë të prodhimit (por edhe me çmime më të larta)
- ⇒ Konkluzionet:
 - Ekonomia është në ekuilibër edhe kur $u > 0$
 - Politikat ekonomike janë efektive

Figura 14.9: Modeli kejsian

Konceptet kyçe në këtë ligjëratë

- ➔ Kërkesa agregate:
 - ➔ Komponentat
- ➔ Oferta agregate:
 - ➔ periudha afatshkurtër dhe afatgjatë
- ➔ Ekuilibri sipas modelit klasik dhe kejnzian

Pyetjet për diskutim në ushtrime

- ➔ Diskutoni pyetjet 1-4 në f.281
- ➔ Për pyetjen 5 në f.281 përgaditni një punim me shkrim (3-4 faqe)
- ➔ Siguroni te dhena për të llogaritur AD dhe AS në Kosovë:
 $AD=C+I+G+NX$
 $AS=???$